

Список литературы:

1. Андриенко Я. П. Роль суда ЕС в формировании Европейского правового пространства: дис. ... кандидата юридических наук: 12.00.10 / Андриенко Ярослав Петрович. – М., 2004. – 182 с.
2. Кривова М. В. Организация и юрисдикция суда ЕС: теория и практика: дис. ... кандидата юридических наук: 12.00.10 / Кривова Мария Владимировна. – М., 2004. – 195 с.
3. Голуб К. Ю. Решение суда европейских сообществ как источник права ЕС: дис.... кандидата юридических наук: 12.00.10 / Голуб Кирилл Юрьевич. – Саратов, 2009. – 212 с.
4. Конституційне право зарубіжних країн. Том 2: Особлива частина / під ред. д.ю.н., проф. Н. В. Мішиної та доц. В. О. Міхальова. – Дніпропетровськ: Середняк ТК, 2014. – 336 с.
5. Мішина Н. Проблеми доктринального супроводження розвитку конституційної юстиції в Україні / Н. Мішина // Вісник Конституційного Суду України. – 2015. – № 4. – С. 122-126.
6. Посельский В. Европейский Союз после ратификации Лиссабонского договора / В. Посельский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://inosmi.ru/world/20091013/156251097.html>
7. Комарова Т. В. Юрисдикция Суда Европейского Союза: монография / Т. В. Комарова. – Харьков: Право, 2010. – 360 с.

Garadjaev D.Y.Constitutional Court of the Republic of Azerbaijan,
National University of Baku**THE COURT OF JUSTICE IN THE CONSTITUTIONAL LAW RESEARCHES****Summary**

Nowadays, many of the former Soviet republics either seek the European integration or are interested in the implementation of European democratic standards in the constitutional and legal practice. Therefore, a lot of attention is paid to the European constitutional experience. But, it isn't relevant to the studies of the constitutional justice. When formulating proposals for improving the functioning of the constitutional courts in the countries, the post-Soviet scientists pay very little attention to studying the experience of the functioning of the Court of Justice. The article describes the main stages of its creation and its place in the EU institutions, which gives reason to conclude that the possibility of using the European experience in the improvement of national constitutional justice.

Keywords: constitutional control, constitutional justice, the constitutional court, the Court of Justice of the European Union, the Court of Justice, constitutionalism.

УДК 343.21

ПОМИЛКОВА КРИМІНАЛІЗАЦІЯ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ НОВЕЛ**Горпинюк О.П.**

Львівський державний університет внутрішніх справ

У статті досліджуються окремі проблемні аспекти помилкової криміналізації діянь. Стверджується, що стрімка криміналізація позбавлена наукової складової. Підмічено, що помилкова криміналізація дуже часто носить безсистемний характер. Робиться висновок, що результатом помилкової криміналізації є надмірна криміналізація, непоодинокі випадки порушення правил законодавчої техніки. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального закону.

Ключові слова: криміналізація, декриміналізація, кримінальний закон, надмірна криміналізація, суспільна небезпека.

Постановка проблеми. Впродовж кількох останніх років на шпальтах юридичних періодичних видань обговорюється проблема помилкової криміналізації діянь у Кримінальному кодексі України (далі – КК). Поштовхом до розв'язання такого проблемного питання стали систематичні і водночас не завжди «обґрунтовані» зміни до КК, у результаті яких названий закон постійно доповнюється новими статтями, додаються нові положення до вже існуючих статей. Уважне вивчення відповідних законодавчих но-

вел фахівцями у галузі кримінального права, викликає цілком справедливі застереження щодо їх необхідності, адже чи не кожне доповнення до КК суперечить принципам криміналізації діянь, правилам законодавчої техніки.

Аналіз останніх досліджень. Над проблемами криміналізації та декриміналізації діянь в кримінально-правовій науці у різні роки працювало багато як вітчизняних, так і закордонних науковців. Зокрема можна назвати таких авторів: П.А. Феллов, Н.Ф. Кузнецов, П.С. Дагель, А.І. Коробеев,

Г.А. Злобін, В.Н. Кудрявцев. Серед ґрунтовних досліджень вітчизняних фахівців, проблемам криміналізації присвячено праці М.І. Мельника [1], П.Л. Фріса [2], С.М. Вечерої [3], Д.О. Балабанової [4] та інших. Незважаючи на певну наукову розробленість, в умовах постійної зміни кримінального законодавства залишається актуальним визначення того, наскільки обґрунтованою є криміналізація злочинних діянь в Україні.

Мета статті. Метою даної статті є аналіз останніх законодавчих новел на предмет відповідності принципам криміналізації, виявлення окремих найбільш поширених недоліків та виокремлення можливих пропозицій щодо їх усунення.

Виклад основного матеріалу. З теорії кримінального права відомо, що криміналізація – це процес виявлення суспільно небезпечних видів людської поведінки, визнання на державному рівні необхідності, можливості й доцільності кримінально-правової боротьби з ними та закріплення їх у законі про кримінальну відповідальність, як злочинів [2, с. 20]. Огляд юридичної літератури [1, с. 97; 4, с. 12] з питань криміналізації Кримінального закону України, дає підстави стверджувати, що правильна криміналізація має місце, першочергово за наявності кількох умов: 1) достатня ступінь суспільної небезпечності діяння; 2) відносна поширеність відповідних діянь, їх типовість, діяння повинні бути відносно розповсюджені; 3) можливість впливу на діяння кримінально-правовими засобами при умові відсутності інших засобів боротьби. Кримінальна репресія застосовується лише тоді, коли суспільство вже використало інші форми впливу: адміністративні, дисциплінарні, цивільно-правові, а також моральні. Водночас, доводиться констатувати, що численні зміни до КК впродовж останніх років часто засвідчують недотримання названих принципів криміналізації діянь, є прикладами помилкової криміналізації.

Помилкова криміналізація – це брак діяльності парламенту у сфері законотворення. Брак, обумовлений трьома основними взаємопов'язаними між собою групами причин, що зводяться до: 1) неправильного розуміння сутності кримінального закону, а отже, і його ролі та значення у правовій системі держави (власне, йдеться про дилетантський погляд на кримінальний закон); 2) недостатнього теоретичного рівня тих, хто готує законопроекти про криміналізацію; 3) недотримання (або ж дотримання лише форми) процедури ухвалення кримінального закону [1, с. 97].

Цілоком справедливо підмічено, те що ефективність діяльності правоохоронних та судових органів, на які покладено завдання протидії злочинності, багато в чому визначається якістю того законодавства про кримінальну відповідальність, на основі якого ця діяльність здійснюється. У свою чергу, одним зі свідочів високого якісного рівня законодавства про кримінальну відповідальність є його стабільність, незмінність основних принципових положень та приписів. В.Я. Тацій, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін провели певних підрахунок змін до КК України, результати якого виклали у своїй статті, опублікованій 2010 року [5, С. 15-18]. Зокрема, вчені зазначають, що з моменту набрання чинності КК 2001 р. зміни та доповнення щорічно вносилися більше

ніж у 26 його норм (станом на 2010 рік), тобто щомісяця у середньому оновлювалося майже 2-3 статті КК. Правники поставили цілком законотворчому запитання: про яку стабільність кримінального законодавства може йти мова за такої стрімкості оновлення його приписів? В умовах, коли не тільки так звані пересічні громадяни, а й фахівці-юристи далеко не завжди спроможні не лише опанувати нові положення КК, але навіть устежити за його змінами, навряд чи можна планувати якісь перспективні, довгострокові заходи, спрямовані на ефективну протидію злочинності, і сформувати на цій основі стійку й головне безпомилкову слідчо-судову практику.

Розмах і стрімкість законодавчих новел вражає також і сьогодні. Якщо провести підрахунок з 1 січня 2015 року по листопад 2015 року, до КК було внесено 13 змін. При чому зміни та доповнення вносилися майже кожного місяця з січня по липень включно, за винятком червня. З-поміж них, КК було доповнено десятьма новими статтями, ще сорок статей зазнали змін, доповнень чи були викладені у новій редакції. Щоправда, багато з законодавчих ініціатив справді зумовлені теперішніми викликами у суспільно-політичному житті, насамперед, війною на сході України (зміни, що стосуються посилення кримінальної відповідальності за злочини проти порядку несення військової служби). Разом з тим, є й такі доповнення до КК, що відверто суперечать принципам стабільності та економії кримінально-правової репресії; штучно створюють конкуренцію кримінально-правових норм; ведуть до парадоксальних, з правової точки зору, ситуацій, за яких одне і те саме діяння може каратися істотно різними кримінально-правовими засобами. Аналіз останніх законодавчих новел, дозволяє виокремити найбільш поширені помилки у криміналізації діянь.

До найбільш поширеного негативного наслідку помилкової криміналізації можна віднести безпідставне виділення спеціальних норм, тобто **надмірна чи необґрунтована криміналізація**. Як вказує М.І. Мельник, надмірна криміналізація має місце у випадку, коли у криміналізації немає об'єктивної необхідності, що зумовлено наявністю кримінальної відповідальності за діяння, яке криміналізується. У такому випадку криміналізації підлягає діяння, якому притаманні необхідні для криміналізації характер та ступінь шкідливості, але яке не має потреби у криміналізації, оскільки кримінальна відповідальність за нього вже існує. Це призводить до появи дублюючих або не потрібних спеціальних складів злочинів. Зокрема, автор справедливо зауважує, що переважно надмірна криміналізація є наслідком: безсистемного підходу до створення кримінального закону чи внесення до нього змін; «законодавчого свавілля», яке ігнорує підстави та умови криміналізації діянь; прагнення окремих суб'єктів законодавчої ініціативи підкоригувати кримінальний закон під «свій смак» [1, с. 98].

Показовим прикладом надмірної криміналізації є безпідставна диференціація кримінальної відповідальності за посягання на життя, здоров'я, майно спеціальних категорій потерпілих. Загальновідомий факт, що крім розділу II Особливої частини КК, склади злочинів, об'єктами яких є життя та здоров'я особи, передбачені статтями

інших розділів. Мова йде кримінально-правові норми, які встановлюють відповідальність за посягання на життя та здоров'я певних категорій осіб, а саме державних та громадських діячів, працівників правоохоронних органів, суддів, народних засідателів, присяжних тощо. Цілком слушною позицією багатьох правників також є й те, що встановлення спеціальної відповідальності за вбивство зазначених осіб було б виправдане, якби за ці злочини передбачалося більш суворе покарання, ніж за вчинення злочину, передбаченого п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України (умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку), проте санкція п. 8 ч. 2 ст. 115 КК однакова, з санкціями відповідних спеціальних норм [6, с. 5; 7, с. 49]. Незважаючи на це, законодавець й далі продовжує доповнювати КК новими нормами, які передбачають відповідальність за посягання на життя та здоров'я певних категорій осіб. Так, з-поміж останніх нововведень, статтею 112 КК встановлено відповідальність за посягання на життя голови або іншого члена Рахункової палати, статтею 348-1 КК передбачено відповідальність за посягання на життя журналіста. При чому, санкції однакові з п. 8 ч. 2 ст. 115 КК (умисне вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку – позбавлення волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічне позбавлення волі), а у санкції ст. 348-1 КК покарання у вигляді позбавлення волі встановлено від 9 років, тобто нижня межа покарання навіть менш сувора. Видається, що задум законодавця полягав не у створенні привілейованих норм, а в посиленні кримінальної відповідальності за посягання на життя спеціальних категорій осіб у зв'язку з виконанням ними професійних обов'язків. Не видаються також обгрунтованими доповнення щодо встановлення кримінальної відповідальності за такі діяння, як умисне заподіяння журналісту тілесних ушкоджень різного ступеню тяжкості, нанесення побоїв, вчинення інших насильницьких дій, захоплення журналіста як заручника (ст.ст. 345-1, 349-1). Кримінальна відповідальність за означені діяння вже передбачена чинним кримінальним законодавством. Зокрема, якщо перешкодження професійній діяльності журналіста здійснювалось шляхом погрози вбивством або застосування насильства, а так само безпосереднє вчинення насильницьких дій за наявності підстав, слід кваліфікувати як сукупність злочинів за статтями 171 КК та відповідно 121, 122, 125-127, 129, ст. 147 КК, про що й справедливо вказується у висновку Головного експертного управління Апарату Верховної Ради України [8]. З таких же причин не зовсім обгрунтованою є ініціатива законодавця встановити спеціальну норму щодо відповідальності за умисне знищення чи пошкодження майна журналіста. При чому, простий склад ст. 347-1 КК «Умисне знищення або пошкодження майна журналіста», встановлює менш суворий вид покарання (не передбачає покарання у вигляді позбавлення волі), яке передбачено загальною нормою в ст. 194 КК «Умисне знищення або пошкодження майна» (позбавлення волі на три роки). Не було нагальної потреби у новій статті 220-1 КК «Порушення

порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності» [9], яка передбачає відповідальність службових осіб банку за внесення ними до бази даних про вкладників чи у звітність неправдивої інформації, адже такі дії належить кваліфікувати за ст. 366 КК «Службове підроблення». При чому санкція ст. 366 КК більш суворіша, ніж санкція статті 220-1 КК. Крім того, цілком слушним видається зауваження Головного експертного управління Апарату Верховної Ради України щодо нововведеної кримінально-правової норми – ч. 4 ст. 220-1 КК. Зокрема, у висновку зазначено, що вчинення дій, наслідком яких є незаконне збільшення суми витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, пов'язаних з виведенням банку з ринку є злочинами проти власності і кваліфікуються залежно від конкретних обставин за іншими статтями КК (наприклад, статті 190 «Шахрайство» або 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» КК) [8].

Своєю чергою, названі приклади необгрунтованої криміналізації призвели до ще одного негативного наслідку, а саме **порушення системності** у побудові кримінально-правових норм. Зокрема, із запровадженням відповідальності за посягання на життя журналіста, заподіяння йому тяжкого, середньої тяжкості тілесних ушкоджень, умисне знищення чи пошкодження його чи його родичів майна, не вносяться одночасно відповідні зміни до ст. 22 КК «Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність». Зазначеною статтею встановлено, що за умисне вбивство, тяжке тілесне ушкодження та середньої тяжкості тілесне ушкодження, умисне знищення чи пошкодження майна, в тому числі щодо спеціальних категорій осіб відповідальність настає, якщо особи на час вчинення злочину досягли чотирнадцяти років. Однак, вищезазвані нові статті КК, до цього переліку не включено. Одночасно із введенням кримінальної відповідальності за посягання на життя, здоров'я, майно журналістів, законодавець змінив назву розділу XV Особливої частини КК України «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян», додавши зворот «та злочини проти журналістів». За таким підходом усі злочини проти журналістів повинні знаходитись у відповідному розділі, однак відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналістів, що встановлена ст. 171 КК, законодавець з невідомих причин не переніс із розділу V до XV Особливої частини КК.

Порушенням системності слід вважати й наступні зміни. До статті 344 КК «Втручання у діяльність державного діяча» включено нову ознаку, що вказує на потерпілого – Голову Рахункової палати або члена Рахункової палати [10]. Одночасно КК доповнено новою статтею 351-1 КК «Перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати». При чому, санкція частини першої цієї статті однакова з санкцією частини першої статті 351 КК «Перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради». З огляду на те, що законодавець до державного діяча відносить і народного депутата України, і Голову, і члена Рахункової

палати, видається більш оптимальним розмістити в одній статті відповідальність за перешкодження діяльності народного депутата України, депутата місцевої ради, голови Рахункової палати, члена Рахункової палати, сформулювавши її так: «Перешкодження діяльності державного діяча». У такий спосіб однакові за спрямованістю та суспільною небезпекою діяння будуть розміщуватися в одній статті. Не видається також оптимальним доповнення КК новою статтею 218-1 КК, якою передбачено відповідальність за доведення банку до неплатоспроможності [11]. Злочинні діяння у цій статті ідентичні за змістом із діяннями, за які передбачена відповідальність статтею 219 КК «Доведення до банкрутства». Щоправда санкція статті 218-1 КК значно суворіша. Вважаю більш оптимальним, підхід за якого б доведення банку до неплатоспроможності виступало обтяжуючою ознакою загально складу «Доведення до банкрутства».

Аналіз законодавчих новел також засвідчив, наявність низки недоліків, пов'язаних із **порушенням правил законодавчої техніки**. Першочергово, зовсім незрозумілим видається підхід законодавця передбачити статті 218-1, 220-1, 220-2 КК у той час, як статті з відповідними порядковими номерами (218, 220) було виключено законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» від 15 листопада 2011 року.

Виходячи з усталених правил законодавчої техніки, присвоювати номер статтям, хоча б із знаком 1 чи 2, але які були раніше виключені із нормативно-правового акта, не можна. З огляду на це, запропонованим нормам необхідно було б присвоїти інші порядкові номери.

Порушенням правил законодавчої техніки є посилення у статтях на нормативні акти галузевого законодавства. Зокрема, у ч. 4 ст. 220 КК міститься посилення на Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», а в нововведеній ст. 436-1 КК посилення на статтю 4 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки». Вважається, що при описанні суспільно-небезпечних наслідків у бланкетних диспозиціях кримінально-правових норм Особливої частини КК не зазначають конкретні нормативно-правові акти, а використовують словосполучення загального характеру.

Висновки. Таким чином огляд законодавчих новел на предмет їх відповідності принципам криміналізації діянь продемонстрував низку недоліків чи порушень. Зокрема, поширеним наслідком помилкової криміналізації діянь є надмірна чи необґрунтована криміналізація. Своєю чергою, надмірна криміналізація часто призводить до порушень системності у побудові кримінально-правових норм, збільшується кількість порушень принципів законодавчої техніки.

Список літератури:

1. Мельник М. І. Помилкова криміналізація: види, причини та наслідки / М. І. Мельник // Підприємництво, господарство і право – 2004. – № 5. – С. 94-99.
2. Фріс П. Л. Криміналізація і декриміналізація у кримінально-правовій політиці / П. Л. Фріс // Вісник Асоціації кримінального права України – 2014. – № 1(2). – С. 19-28.
3. Вечерова С. М. Криміногенність кримінального закону як наслідок необґрунтованої криміналізації діянь: окремі проблемні аспекти питання / С. М. Вечерова // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 2 – С. 288-290.
4. Балабанова Д. О. Теорія криміналізації автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / Д. О. Балабанова; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2007 – 18 с.
5. Тацій В. Я., Борисов В. І., Тютюгін В. І. Актуальні проблеми сучасного розвитку кримінального права України // Право України. – 2010. – № 9. – С. 15-18.
6. Яремко Г. З. Асоціація норм про вбивство в Кримінальному законі України: законодавча доцільність чи недолугість? / Я. З. Яремко // Часопис академії адвокатури України. – 2012. – № 16. – С. 1-7.
7. Осадчий В. І., Озеруга В. О. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи в спеціальних нормах // Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи: Матер. наук.-практ. конф. [Харків] 22-23 квітня 2004 року. – К.-Х.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 48-51.
8. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку: Закон України від 16.07.2015 № 629-VIII // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
10. Про рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб: Закон України від 02.03.2015 № 218-VIII // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

Горпинюк О.П.

Львовский государственный университет внутренних дел

ОШИБОЧНАЯ КРИМИНАЛИЗАЦИЯ: АНАЛИЗ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ НОВЕЛ**Аннотация**

В статье исследуются отдельные проблемные аспекты ошибочной криминализации деяний. Утверждается, что стремительная криминализация лишена научной составляющей. Подмечено, что ошибочная криминализация очень часто носит бессистемный характер. Делается вывод о том, что итогом ошибочной криминализации является избыточная криминализация, не единичны случаи нарушения правил законодательной техники. Обоснованы рекомендации по усовершенствованию действующего уголовного законодательства.

Ключевые слова: криминализация, декриминализация, уголовный закон, избыточная криминализация, общественная опасность.

Horpyniuk O.P.

Lviv State University of Internal Affairs

BASELESS CRIMINALIZATION: ANALYSIS OF LEGISLATIVE INITIATIVES**Summary**

Some problematic aspects of baseless criminalization of deeds are being examined in the article. It is being stated that the «galloping» criminalization is deprive scientific constituent part. The baseless criminalization very often has unsystematic character is noticed. The conclusion is being made that the result of baseless criminalization are criminogenic redundancy, unsingle cases violation of rules of legislative technique. The proposals to improve Criminal Code of Ukraine are suggested.

Keywords: criminalization, decriminalization, Criminal Code, criminogenic redundancy, public danger

УДК 347.781

АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА СТУДЕНТСЬКІ РОБОТИ**Гоцин Д.Р.**

Інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті розглядаються питання інтелектуальної власності на студентські роботи в Україні. Надано дефініцію студентського твору. Розглянуто і проаналізовано дискусійне питання про належність прав інтелектуальної власності на студентські роботи вищим навчальним закладам. Окреслені принципи відмінності між службовим та студентським творами. Запропоновано визначення правового режиму студентського твору. Розглянуто питання про співавторство на студентські роботи. Проведено порівняльний аналіз законодавства з даного питання у Швейцарії, Франції, Російській Федерації та США.

Ключові слова: авторське право, службовий твір, студентська робота, реферат, курсова робота, дипломна робота, кваліфікаційна робота.

Постановка проблеми. Одним із елементів навчального процесу у вищих навчальних закладах є написання студентських науково-дослідницьких робіт у вигляді рефератів, курсових, дипломних робіт тощо. Результатом виконання подібних завдань є створення нового об'єкта авторського права, вираженого у формі літературного письмового твору, комп'ютерної програми, аудіовізуального твору тощо. Правомірно постає питання: кого можна вважати володільцем майнових прав інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення такого об'єкта. Інакше кажучи, чи має студент майнові права на твір за змістом статті 15 Закону України «Про авторське право та суміжні права» (далі – Закону) чи

його правовий статус визначається за статтею 16 цього ж закону як автора службового твору [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На відміну від зарубіжних країн, дана тема залишається малодослідженою в українській юридичній науці. Способи порушення авторських прав студентів та їх захисту розглядала Афанасьєва К. О. [2], але відсутні праці, які б містили безпосередньо юридичний аналіз поняття студентського твору. Цікаво, що юридична наука зарубіжних держав приділяє значно більше уваги питанню правового регулювання студентських творів [3], [4]. Суди Російської Федерації виносили рішення щодо відмови у визнанні за навчальними закладами майнових прав на студентські роботи [5]. Провідні